

gaaet for fuld Kraft, vilde den have brugt det dobbelte Kvantum Tørv. Hvis f. Eks. de andre fire Cementfabrikker deroppe ved Limfjorden kunde bruge et lignende Kvantum Tørv, vilde det blive mellem $\frac{3}{4}$ og 1 Mill. Tørv i Døgnet eller mellem 30 og 40 Vognladninger i Døgnet. I de andre Virksomheder kunde ogsaa bruges store Mængder af Tørv. Der er jo mange forskellige Industrivirksomheder deroppe, der er mange Mejerier, som har brugt Tørv i stor Mængde, Slagterier og lignende. Jeg nævnede, at der er en Del, som staaer tvivlende overfor Spørgsmaalet, men Moserne ligger jo øde hen, og hvis man synes, at det er for risikabelt for Staten at overtage disse to Moser, kunde der gøres Forsøg med at overtage den ene. Lad os sige, at det var ca. 9,000 Tønder Land; efter sagkyndiges Beregning, som er blevet tilstillet mig, vilde der paa hver af disse Tønder Land kunne fremstilles ca. 3 Mill. Tørv af sædvanlig Størrelse, og hvis Mosen tænkes omdannet til Kulturland i Løbet af 30 Aar, maa der aarlig bortskaffes eller forbruges 300 Tønder Land Mosejord eller aarlig ca. 900 Mill. Tørv. Hvis man skal faa noget heldigt ud af Lovforslaget om at omdanne disse mange Tønder Land til Agerjord, maa der for det første findes en ideel Ordning af Transporten af de mange Millioner Tørv fra Tørvepladserne til Forbrugsstederne, thi naas dette ikke, er Tørveproduktionen i Vildmosen uhjælpelig efter faa Aars Forløb næsten ophørt, og Staten vil ligesom flere private Mænd forgæves have ofret store Summer. Men de i Lovforslaget foreslaaede Kanaler til forskellige Aaer, hvilke Aaer tænkes uddybede, saaledes at fladbundede Lægtene kan transportere Tørvene til Limfjorden, vil neppe svare helt til Hensigten, idet kun Byerne ved Limfjorden vil kunne faa nogen Fordel deraf. Men da disse Byer ikke alene kan bruge alle Tørvene, men en Del af disse maa videresendes, og der altsaa skal Omladning til i Jernbanevogn eller Skibe, vil det medføre en Fordyrelse af Varerne for Forbrugerne. Der maa derfor efter min Mening først og fremmest søges et intimt Samarbejde sat i Gang med Jernbanerne, baade Stats- og Privatbaner, saaledes at disse i Produktionstiden stiller et stort og ubegrænset Antal Vogne til Raadighed for Transporten af Tørvene. Først naar det er sket, kan der blive Tale om Tørvefabrikation. Sely om Vildmosernes Tørv er lette, som jeg allerede har berørt, og der de sig udmærket til Husholdningsbrug og til Brændsel i Industriens forskellige Kraftanlæg, flere af de store Fabrikker ved

Limfjorden har, som jeg allerede har berørt, sidste Aar anvendt et stort Kvantum Tørv til deres Dampkedler, og Tørvnen vilde sikkert finde stor Anvendelse, saafremt Transportforholdene ordnedes paa en god og praktisk Maade. Endelig vilde Tørve-masserne sikkert med Udbytte kunne udnyttes i selve Moserne ved Anvendelse til Fremstilling af Elektricitet. Hvis der f. Eks. anlagdes en stor Overlands-Central i Vildmosen, er det en Selvfølge, at de Kræfter, der kunde udvindes af Tørvemassen, er langt lettere at transportere, end Tørvene er at transportere ad Søvejen eller Jernvejen. Jeg har fra en, som jeg anser for nogenlunde sagkyndig paa dette Omraade, faaet meddelt, at der med Fordel kan bruges Tørv til Fremstilling af Elektricitet, fremfor at bruge Kul, saa længe Prisen paa gode engelske Kul er saa høj.

I Bilag Nr. 1 til Lovforslaget, som det var fremsat i Folketinget, har det Udvalg, som er nedsat af Det danske Landhus-holdningsselskab til Fremme af Jordens Grundforbedring ved Afvanding og Vanding, udtalt noget lignende, som jeg her har udtalt. Jeg vil med Formandens Tilladelse læse et Brudstykke op af den Erklæring, det har udstedt; den staaer i Bilag Nr. 1. Det udtales der: „Anlæg af et Elektricitetsværk bør tages under Overvejelse, dels fordi der ved eventuelt Anlæg af Ælteværker i stor Stil paa forskellige Steder af Mosen vil kræves betydelig Drivkraft, dels fordi Mosernes Beliggenhed nær ved Aalborg og de store Fabrikanlæg ved Limfjorden giver Mulighed for en fordelagtig Afsætning af elektrisk Energi til Belysning og eventuelt tillige til Drivkraft. Da man efter Krigen maa frygte høje Priser paa Kul her i Landet, vil det mulig være rigtigt allerede nu at forberede en saadan Elektrifikation af Moserne og deres Opland.

Som Résumé af det foregaaende skal Udvalget tillade sig at udtale den Formening, at det tekniske Grundlag for en Udnyttelse af Vildmoserne i de i Ministeriets Skrivelse angivne Retninger er til Stede, idet man, ved at iværksætte dette Foretagende, hurtigt kan skabe et Mittel til at lindre Brændselnsøden og imødegaa en truende Arbejdsløshed. Desuden vil man under Forudsætning af, at Mosernes Udnyttelse til Brændsel sker med fornødent Hensyn dertil, kunne fremskaffe en Jordbund, som egner sig fortræffelig til landbrugsmæssig Benyttelse i forskellige Retninger. Udvalget anser det ligeledes for at være af særdeles stor økonomisk Betydning, hvis man ved rationel Udnyttelse af de